

Metodyka organizacji Zielonych Wydarzeń z uwzględnieniem specyfiki funkcjonowania Jednostek Samorządu Terytorialnego

Joanna Mieszkowicz

O autorce

Twórczyni pierwszego w Polsce Kalkulatora CO₂ pozwalającego oszacować wpływ na środowisko (tzw. ślad klimatyczny) i zrekompensować go poprzez działania offsetowe jak sadzenie drzew. Inicjatorka i liderka powstania i koordynatorka wdrożenia polskiego standardu Zielone Wydarzenie (www.zielonewydarzenia.pl), współredaktorka poradnika 'Organizacja wydarzeń w zielonym standardzie' wydanym w 2010 roku przez Fundację AERIS Futuro. Założycielka i Prezes Fundacji AERIS Futuro (www.aeris.eko.org.pl). Koordynatorka wielu proekologicznych projektów, w tym z biznesem. Doświadczona w opracowywaniu programów ochrony środowiska dla gmin i powiatów. Wykładowca studiów podyplomowych w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu i ochrony przyrody w SGGW w Warszawie, Wyższej Szkole Europejskiej im. J. Tischner w Krakowie, w Instytucie Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk w Krakowie. Uczestnik wielu międzynarodowych i krajowych konferencji oraz warsztatów o tematyce zrównoważonego rozwoju, odpowiedzialnego biznesu, zarządzania organizacją i projektami. Z wykształcenia magister inżynier ochrony środowiska o specjalności zarządzanie środowiskiem (studia w Akademii Rolniczej w Poznaniu oraz Ghent University w Belgii).

Wstęp

Europa efektywnie korzystająca z zasobów - inicjatywa przewodnia strategii „Europa 2020” oraz środowiskowy priorytet polskiej prezydencji w Radzie UE

Inicjatywa przewodnia dotycząca efektywnego korzystania z zasobów jest jedną z siedmiu inicjatyw określonych w strategii „Europa 2020” na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu¹. Jest to obecnie najważniejsza europejska strategia mająca na celu osiągnięcie wzrostu oraz rozwój zatrudnienia, wspierana przez Parlament Europejski i Radę Europejską². Państwa członkowskie i instytucje UE współpracują ze sobą w celu koordynacji działań związanych z przeprowadzeniem niezbędnych reform strukturalnych.

Zasoby naturalne stanowią podstawę funkcjonowania gospodarki europejskiej i światowej oraz mają wpływ na jakość naszego życia. Zasoby te obejmują nie tylko surowce takie jak paliwa, minerały i metale, lecz również żywność, glebę, wodę, powietrze, biomasę i ekosystemy. Zapotrzebowanie na zasoby nadal wzrasta. Oczekuje się, że jeżeli obecne tendencje się utrzymają, liczba ludności na świecie wzrośnie do 2050 r. o 30 %, do około 9 mld, a gospodarki rozwijające się lub wschodzące będą naturalną koleją rzeczy dążyć do zapewnienia swoim obywatelom takiego samego poziomu dobrobytu i konsumpcji, jaki charakteryzuje kraje rozwinięte. W ciągu ostatnich dziesięcioleci byliśmy świadkami tego, jaką presję na naszą planetę wywiera intensywne wykorzystywanie zasobów światowych, oraz jak zagraża to bezpieczeństwu dostaw. Dlatego też niemożliwe jest dalsze stosowanie naszego obecnego modelu gospodarowania zasobami.

Biorąc pod uwagę powyższe zmiany, zwiększenie efektywności korzystania z zasobów będzie kluczową kwestią, jeżeli chodzi o zabezpieczenie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w Europie. Stworzy ono szerokie możliwości ekonomiczne oraz poprawi produktywność, ograniczy koszty i przyczyni się do wzrostu konkurencyjności. Konieczne jest opracowanie nowych produktów i usług, jak również znalezienie nowych sposobów ograniczania nakładów, minimalizacji ilości odpadów, poprawy zarządzania zapasami zasobów, zmiany modeli konsumpcji, optymalizacji procesów produkcyjnych oraz nowych metod zarządzania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz metod ulepszających działania logistyczne. Pozwoli to na pobudzenie rozwoju innowacji technologicznych, zwiększenie zatrudnienia w szybko rozwijającym się sektorze zielonej technologii i utrzymanie handlu UE, m.in. poprzez uruchomienie nowych możliwości wywozu, a także przyniesie korzyści konsumentom, oferując więcej „produktów zrównoważonych”.³ Jednym z takich ‘produktów’ są **zielone wydarzenia**.

Zielone Wydarzenia

Organizacja Zielonego Wydarzenia opiera się o 3 filary zrównoważonego rozwoju:

- ✓ wysoką efektywność ekologiczną, a tym samym ograniczanie negatywnego wpływu na środowisko
- ✓ wykorzystanie lokalnego potencjału, szczególnie społecznego
- ✓ ekonomiczna stabilność

W 2010 Fundacja AERIS FUTURO zainicjowała wdrażanie standardu Zielonych Wydarzeń w Polsce inspirując się brytyjską normą BS 8901. W ślad za Fundacją powstał poradnik Ministerstwa Środowiska ‘Zielony sport’ oraz ‘Zielona Prezydencja – organizacja spotkań i konferencji w zielonym standardzie’.

Już ponad 30 organizacji wdraża zielony standard wydarzeń. AERIS FUTURO współpracuje z Ministerstwami Środowiska, Spraw Zagranicznych i Gospodarki na rzecz zazieleniania Prezydencji Polski w Unii Europejskiej oraz

¹ COM(2010) 2020 „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”

² Konkluzje Rady Europejskiej z dnia 17 czerwca 2010 r., EUCO 13/10 http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/council_conclusion_17_june_en.pdf

³ KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW http://www.mos.gov.pl/g2/big/2011_08/42f87c6cfacedbc8a958677301e25d90.pdf

organizacjami pozarządowymi, naukowymi, samorządowymi i biznesowymi na rzecz promocji zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, Europy i świata.

Od 2011 roku Fundacja AERIS Futuro rozwija współpracę w zakresie promocji wdrażania standardu Zielone Wydarzenia z organizacjami pozarządowymi, w tym Fundacją Ekorozwoju z Wrocławia. W ramach projektu ‘Zielone Wydarzenia na Zieloną Prezydencję’ organizacje promują standard Zielonych Wydarzeń wśród jednostek samorządu terytorialnego na poziomie gmin, powiatów i województw.

Więcej informacji na www.zielonewydarzenia.eko.org.pl oraz www.zielonewydarzenia.pl

Dlaczego jednostki samorządu terytorialnego powinny organizować Zielone Wydarzenia ZW?

1) Publiczna administracja to służba społeczeństwu⁴

Administracja publiczna jest to przejęte przez państwo i realizowane przez jego zawisłe organy, a także przez organy samorządu terytorialnego zaspokajanie zbiorowych i indywidualnych potrzeb obywateli, wynikających ze współżycia ludzi w społecznościach. Jedną z cech administracji publicznej jest poszanowanie interesu publicznego (dobra ogólnego), czyli m.in. ochrona obywateli, ale i środowiska naturalnego (w oparciu o konstytucyjne zasady zrównoważonego rozwoju i społecznej gospodarki rynkowej).

W Polsce mamy do czynienia ze zjawiskiem dualizmu administracji publicznej - to podział administracji publicznej na rządową i samorządową. Jest podstawową zasadą w państwach demokratycznych.

Podstawę prawną swojego istnienia administracja samorządowa znajduje w Konstytucji RP oraz ustawach. Zawarta w preambule do Konstytucji **zasada pomocniczości** państwa wprowadza postulat tworzenia takiego ustroju, aby rola państwa w zaspokajaniu potrzeb indywidualnych i społecznych sprowadzała się do niezbędnego minimum^[1]. W XXI w. dużego znaczenia zwiększa się rola administracji publicznej w zaspokajaniu potrzeb zbiorowych społeczeństwa (czyli funkcja świadcząca administracji). Część zadań państwa w tym zakresie cedowane zostaje na organizacje pozarządowe i samorządy.

Podstawy prawne działania administracji samorządowej na poszczególnych szczeblach opisują ustawy, tj. ustawa z dnia **8 marca 1990 r.** o samorządzie terytorialnym^[6] - dalej nazywana u.s.g., ustawa z dnia **5 czerwca 1998 r.** o samorządzie powiatowym^[7] - u.s.p., ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie wojewódzkim^[8] - u.s.w., ustawa z dnia 28 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa^[9].

2) Jednostki samorządu terytorialnego zarządzają finansami publicznymi, a więc każdego obywatela

JST należą do sektora finansów publicznych i zarządzają finansowymi środkami publicznymi. Funkcje finansów publicznych to:

- ✓ **alokacyjna** (państwo dysponując zasobami pieniężnymi w formie budżetu może przemieszczać środki finansowe na zadania, które ma obowiązek spełniać, albo też na dziedziny wymagające dofinansowania lub też na dziedziny, które ze swojej istoty nie przynoszą zysku a ich prowadzenie jest konieczne dla istnienia państwa i zbiorowych potrzeb obywateli)
- ✓ **redystrybucyjna** (tzw. wtórny podział PKB; w każdym współczesnym społeczeństwie istnieją potrzeby zbiorowe, które państwo powinno zaspokajać, co rodzi potrzebę stosowania mechanizmu podzielenia

⁴ Na podstawie <http://pl.wikipedia.org>

środków uzyskanych w sferze produkcyjnej do sfery nieprodukcyjnej; funkcja ta jest podstawą funkcji finansów publicznych)

- ✓ **kontrolna** (redystrybucja PKB dokonywana poprzez obieg pieniężny pozwala poprzez ściśle określone reguły ewidencjonowania wszystkich zjawisk finansowych poprzez jednostki sektora publicznego na wyciąganie wniosków o stanie gospodarki państwa i przeciwdziałanie nadużyciom mogących powstać w gospodarowaniu finansami publicznymi; umożliwia także kontrole prowadzenia tejże gospodarki)
- ✓ **stabilizacyjna** (spełnianie przez finanse publiczne ww. 3 funkcji powoduje materializowanie się funkcji 4; polega ona na tym, że prawidłowe alokowanie środków, ich redystrybucja oraz wnikliwa kontrola umożliwia wypełnianie przez państwo celu nadrzędnego tzw. stabilizacji gospodarczej- zmniejszanie bezrobocia, regulowanie popytu publicznego, rozwój harmonijny równomierny; mechanizm tej funkcji polega na tym, że państwo poprzez dobór odpowiednich źródeł swoich dochodów oraz ustalenie kierunków ich wydatkowania może zachęcać lub zniechęcać podmioty do aktywności gospodarczej)

Poprzez organizację wydarzeń w Zielonym Standardzie JST mogą wzmacniać swoje funkcje ustawowe.

3) Zielone zakupy w zamówieniach publicznych

Zamówienia publiczne to element finansów publicznych obejmujący szczegółowe rozwiązania dotyczące procedur wydatkowania środków publicznych (sposobów wyłonienia wykonawców oraz zasad podpisywania umów). Procedury te często stanowią odmiany przetargu.

Do stosowania przepisów o zamówieniach publicznych są zobowiązane w szczególności podmioty sektora finansów publicznych, a także m.in. inne podmioty o podobnym charakterze lub kontrolowane w określony sposób przez jednostki sektora finansów publicznych, jeśli nabywają dostawy, roboty budowlane lub usługi.

Zamówień udzielać można w ośmiu opisanych w ustawie trybach:

- ✓ przetargu nieograniczonego,
- ✓ przetargu ograniczonego,
- ✓ negocjacji z ogłoszeniem,
- ✓ dialogu konkurencyjnego,
- ✓ negocjacji bez ogłoszenia,
- ✓ zamówienia z wolnej ręki,
- ✓ zapytania o cenę,
- ✓ licytacji elektronicznej,

Do zastosowania trybów innych niż przetargowe konieczne jest spełnienie opisanych w ustawie przesłanek.

Zamówienia publiczne bardziej zielone ⁵

Zamówienia publiczne stanowią istotną pozycję w wydatkach instytucji publicznych krajów członkowskich Unii Europejskiej. Z dostępnych danych wynika, że w 2008 r. zamówienia publiczne na dostawy, usługi oraz roboty budowlane dokonane przez te instytucje oraz zamawiających sektorowych w Unii Europejskiej wyniosły ponad 2 biliony Euro. Wydatki z tego tytułu stanowią równowartość ok. 17% produktu krajowego brutto UE. Wartość rynku zamówień publicznych w Polsce stanowiła natomiast ok. 8,6% produktu krajowego brutto (PKB) w roku 2008. Jest to dowodem na duży potencjał administracji publicznej, która może oraz powinna odgrywać ważną

⁵ Krajowy Plan Działań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych na lata 2010-2012

http://www.zielonezamowienia.gov.pl/pliki/Krajowy_Plan_Dzialan_w_zakresie_zrownowazonych_zamowien_publicznych_2010-2012.pdf

rolę w inicjowaniu i utrwalaniu zachowań proekologicznych, umożliwiając tym samym rozwój wyrobów i usług charakteryzujących się wysokimi standardami środowiskowymi i społecznymi.

Zielone zamówienia

2.1. Prawo unijne

Podstawowymi aktami prawnymi przyjętymi na szczeblu UE regulującymi politykę w zakresie zamówień publicznych są: *Dyrektywa 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi* oraz *Dyrektywa 2004/17/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. koordynująca procedury udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych*. Dyrektywy wyjaśniają, w jaki sposób instytucje zamawiające mogą przyczynić się do ochrony środowiska oraz promowania zrównoważonego rozwoju poprzez wskazanie możliwych do wykorzystania w tym celu środowiskowych kryteriów oceny ofert, systemów i środków zarządzania środowiskiem, także eko-etykiet. Dyrektywy kładą nacisk na dążenie do uzyskania zamówień o najkorzystniejszej relacji jakości do ceny, przewidując możliwość uwzględniania kwestii środowiskowych w kolejnych fazach procedury udzielania zamówień publicznych:

- ✓ na etapie opisu przedmiotu zamówienia (art. 23 dyr. 2004/18/WE),
- ✓ na etapie kwalifikacji wykonawców (art. 45, 48 i 50 dyr. 2004/18/WE),
- ✓ na etapie wyboru najkorzystniejszej oferty za pomocą środowiskowych kryteriów oceny ofert (art. 53 dyr. 2004/18/WE),
- ✓ na etapie określania warunków realizacji umowy (art. 26 dyr. 2004/18/WE).

Prawo krajowe

Podstawowym aktem regulującym kwestie dotyczące udzielania zamówień publicznych w Polsce jest Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. Nr 19, poz. 177 ze zm.). Ustawa Pzp odnosi się bezpośrednio do kwestii środowiskowych w dwóch miejscach:

- art. 30 ust. 6 dopuszcza możliwość odstąpienia przez zamawiającego od opisu przedmiotu zamówienia za pośrednictwem polskich, europejskich lub międzynarodowych norm, jeżeli zapewni on dokładny opis przedmiotu zamówienia poprzez wskazanie wymagań funkcjonalnych. Wymagania te mogą obejmować opis oddziaływania na środowisko;
- art. 91 ust. 2 stanowi, że kryteriami oceny ofert są cena albo cena i inne kryteria odnoszące się do przedmiotu zamówienia. Wśród tych innych kryteriów ustawa wymienia m.in. zastosowanie najlepszych dostępnych technologii w zakresie oddziaływania na środowisko.

W celu implementacji postanowienia art. 45 ust. 2 lit. c i d i tezy 43 preambuły Dyrektywy 2004/18/WE oraz uwzględniając znaczenie ochrony środowiska, katalog przestępstw skutkujących wykluczeniem z procedury przetargowej w obecnym brzmieniu PZP został rozszerzony o przestępstwa przeciwko środowisku (**art. 24 ust. 1 pkt 4 – 8**). W myśl tych przepisów z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego wyklucza się wykonawców będących osobami fizycznymi, spółkami osobowymi prawa handlowego oraz osobami prawnymi, którzy albo których odpowiednio wspólnicy, partnerzy, członkowie zarządu, komplementariusze albo urzędujący członkowie organu zarządzającego zostali prawomocnie skazani za przestępstwo przeciwko środowisku.

Ponadto przepisy wykonawcze wydane na podstawie **art. 25 ust. 2 ustawy PZP** przewidują, że dla potwierdzenia, że oferowane dostawy, usługi lub roboty budowlane odpowiadają wymaganiom określonym przez zamawiającego, zamawiający może żądać m.in.:

- zaświadczenia podmiotu uprawnionego do kontroli jakości potwierdzającego, że dostarczane produkty odpowiadają określonym normom lub specyfikacjom technicznym;
- zaświadczenia niezależnego podmiotu zajmującego się poświadczaniem zgodności działań wykonawcy z normami jakościowymi, jeżeli zamawiający odwołują się do systemów zapewniania jakości opartych na odpowiednich normach europejskich;
- zaświadczenia niezależnego podmiotu zajmującego się poświadczaniem zgodności działań wykonawcy z europejskimi normami zarządzania środowiskiem, jeżeli zamawiający wskazują środki zarządzania środowiskiem, które wykonawca będzie stosował podczas realizacji zamówienia na roboty budowlane lub usługi, odwołując się do systemu zarządzania środowiskiem i audytu (EMAS) lub norm zarządzania środowiskiem opartych na europejskich lub międzynarodowych normach poświadczonych przez podmioty działające zgodnie z prawem Unii Europejskiej, europejskimi lub międzynarodowymi normami dotyczącymi certyfikacji.

Zamiast wymienionych zaświadczeń, wykonawca może złożyć równoważne zaświadczenia wystawione przez podmioty mające siedzibę w innym państwie członkowskim Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub inne dokumenty potwierdzające stosowanie przez wykonawców równoważnych środków zapewnienia jakości lub równoważnych środków zarządzania środowiskowego. W świetle przepisów wykonawczych, w celu wykazania braku podstaw do wykluczenia z postępowania o udzielenie zamówienia wykonawcy w okolicznościach, o których mowa w art. 24 ust. 1 ustawy PZP, w postępowaniach w zależności od wartości zamówienia zamawiający żąda lub może żądać aktualnej informacji z Krajowego Rejestru Karnego wystawionej nie wcześniej niż 6 miesięcy przed upływem terminu składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia albo składania ofert.

PRZYGOTOWANIE ZIELONEGO WYDARZENIA KROK PO KROKU ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE WYDARZENIEM

- Stwórz szczegółową politykę środowiskową i strategię jej wdrożenia
- Zidentyfikuj obszary problemowe:
  - ✓ **KOMUNIKACJA SPOŁECZNA**
  - ✓ **LOKALIZACJA**
  - ✓ **TRANSPORT**
  - ✓ **CATERING**
  - ✓ **MATERIAŁY INFORMACYJNO-PROMOCYJNE I GADŻETY**
  - ✓ **EKOBIURO**
  - ✓ **OFFSET**
- Zidentyfikuj grupy interesu
  - ✓ pracownicy,
  - ✓ dostawcy,
  - ✓ klienci,
  - ✓ goście/uczestnicy
- Sprawdź potencjalne miejsca eventów, hotele, przewoźników, firmy cateringowe i władze lokalne pod względem ich polityki środowiskowej, odpadami, czystości powietrza,
  - Stwórz bazę „zielonych” dostawców
  - Poinformuj współpracowników o działaniach dostawców usług
  - Rekomenduj wybranych dostawców
- Określ cele do osiągnięcia – **zastosuj zasadę 3R:**
  - ✓ **reduce** – czy mogę coś ograniczyć – wyważ koszty finansowe, ekologiczne i społeczne
  - ✓ **reuse** – czy będę mógł/mogła użyć tego ponownie – czy i jak może mi się dany produkt przydać przy innym wydarzeniu
  - ✓ **recycle** – czy nada się to do ponownego przetworzenia – czy wiem, z czego jest wyprodukowany
- Uzyskaj zatwierdzenie zarządu/przełożonych
- Stale o informuj interesariuszy, aż włączą się w proces wszyscy
- Stwórz raport po Wydarzeniu, przeanalizuj, co możesz zrobić jeszcze lepiej, podziękuj wszystkim za współpracę

KOMUNIKACJA SPOŁECZNA

Organizacja zielonego wydarzenia skutkuje nie tylko redukcją bezpośredniego oddziaływania na środowisko, ale może pozostawić po sobie pozytywny i długotrwały wydźwięk wśród uczestników i społeczności lokalnej. Warto mówić językiem korzyści i można wskazać szereg możliwości i korzyści istniejących dla organizatorów, uczestników i dostawców usług dla tego typu wydarzenia oraz dla regionu, w którym się ono odbywa.

Kształtowanie społecznej świadomości

Każde spotkanie stanowi unikalną okazję by podnosić świadomość wśród jego uczestników, organizatorów, dostawców niezbędnych usług i wśród lokalnej społeczności na temat korzyści płynących z korzystania z ekologicznych produktów, budynków i usług, a po-przez to kształtować postawy zrównoważone i zachęcać ludzi do podejmowania odpowiedzialnych decyzji.

Niezbędne jest:

- nawiązanie i utrzymywanie dialogu z różnymi grupami uczestniczącymi już w początkowej fazie organizacji przedsięwzięcia, a następnie w jego trakcie i po zakończeniu
- spisanie wymagań i wskaźników
- prowadzenie monitoringu wpływu i sprawdzanie postępów- raport z realizacji i ocena

Korzyści społeczne

Precyzyjnie zaplanowane i zorganizowane wydarzenie może przynieść szereg korzyści dla społeczności lokalnej, poprzez stworzenie nowych miejsc pracy, wsparcie dla lokalnych przedsiębiorców, poprawę warunków pracy i spełnienie funkcji katalizatora zachęcającego do najlepszych działań na rzecz ochrony środowiska w całym regionie.

Wpływ na działania innych

Poprzez promowanie wysokich standardów i odpowiedzialnych postaw możemy wpłynąć na inne firmy i instytucje, które zyskują bodziec do wdrażania działań na rzecz społeczeństwa i środowiska podczas organizacji swojego wydarzenia.

Innowacyjność

Działania podjęte na rzecz środowiska sprzyjają wdrażaniu innowacyjnych metod i technologii, które zwiększają efektywność w stosowaniu różnego rodzaju surowców.

Pozytywny odbiór

Organizacja zielonego wydarzenia stanowi okazję do zademonstrowania Twojego i Twojej Organizacji przywiązania do zasad zrównoważonego rozwoju. Właściwie skierowana komunikacja i strategia PR zbuduje dobry klimat wokół wydarzenia, przyciągnie uczestników i posłuży jako narzędzie kształtowania społecznej świadomości.

Zmniejszenie kosztów

Oszczędne gospodarowanie energią, redukcja liczby odpadów, produkty lokalne i zmniejszenie poziomu konsumpcji pozwala zaoszczędzić pieniądze. Nawet jeśli część ekologicznych produktów jest droższa od tradycyjnych, stosowanie się do zasad ekologii prowadzi niejednokrotnie do redukcji kosztów w dłuższym okresie

- powstaje mniej zadrukowanego papieru i mniej odpadów.

Czy wyedukowany ekologicznie pracownik to dobry pracownik? Czy w dłuższej perspektywie czasowej idzie to w parze z segregacją śmieci w siedzibie firmy, ograniczeniem zużycia wody czy prądu a przede wszystkim budową sprzyjających warunków pracy zwiększających efektywność działań? Jeżeli tylko plan działania po imprezie jest spójny z ideą eventu, a przede wszystkim jest konsekwentnie realizowany, to możemy osiągnąć naprawdę zadowalające rezultaty.

Promocja dobrych praktyk wewnątrz instytucji

Wiele środków i sposobów działania w zakresie zarządzania, które wdrażane są w celu uczynienia wydarzenia bardziej zrównoważonym można wdrożyć w codzienne funkcjonowanie urzędu. Stanowi to swego rodzaju program pilotażowy, który skutkuje np. stosowaniem produktów Sprawiedliwego Handlu lub offsetowaniem emisji CO₂ pochodzących z podróży służbowych.

Chociaż małe i średnie imprezy mogą nie mieć skali, która pozwalałaby im wywierać wydzźwięk (zarówno pozytywny jak i negatywny) porównywalny z dużymi wydarzeniami, ich efekt może być znaczący i może pociągnąć za sobą działania zakrojone na szeroką skalę. Działania ekologiczne odgrywają istotną rolę w procesie kształtowania świadomości społecznej i mogą spowodować gruntowną zmianę na poziomie organizacyjnym. Niezależnie od rozmiaru wydarzenia warto zorganizować je zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

WYZWANIA - ZNALEŹĆ CZAS I LUDZI

Niewątpliwie największymi wyzwaniami są ograniczenia czasowe i ludzkie. Zdarza się, że o kwestiach odpowiedzialności społecznej i ekologicznej wydarzenia Organizator przypomina sobie w ostatniej chwili szukając nerwowo osoby, która się tym zajmie, aby coś "zielonego" dorzucić do wydarzenia.

Niestety, takie działania mogą przynieść odwrotny skutek, komunikowanie o zaangażowaniu musi iść za realnymi działaniami i zaangażowaniem ludzi w pracę dla wspólnego dobra.

Na szczęście Organizatorzy mają już do kogo zwrócić się o pomoc - konsultanci ds. zielonych wydarzeń w Fundacji AERIS Futuro i Fundacji EkoRozwoju służą pomocą. Na początek zapraszamy do lektury poszczególnych rozdziałów, korzystania z list kontrolnych, a w razie dalszych pytań do kontaktu telefonicznego, bądź e-mailowego.

KROK 1 - Lokalizacja organizowanego wydarzenia

Odpowiedni wybór lokalizacji ma istotne znaczenie w procesie „zazieleniania” wydarzenia, ponieważ wpływa na wielkość zużycia zasobów naturalnych poprzez zużycie energii (w tym transportu), które znacząco wpływa na jakość powietrza i zmiany klimatu, wody, a także ma wpływ na rozwój danej społeczności.

Uwzględnij w wyborze:

Miejscowości - łatwy dojazd z różnych kierunków Polski komunikacją publiczną; lokalizacja w miejscu bliskim dla większości uczestników; możliwość zakwaterowania najbliżej miejsca wydarzenia; polityka ekologiczna gminy/powiatu/województwa, nagrody i wyróżnienia ekologiczne dla JST; realna potrzeba ekologiczna, społeczna wymagająca wsparcia – np. dofinansowanie leczenia chorej osoby, renowacji lub budowy placów zabaw dla dzieci; rewitalizacja terenu (sadzenia drzew)

Obiektu stałego

– w przypadku budynku (np. ośrodek konferencyjny, hotel) - polityka ekologiczna (certyfikat energetyczny, system zarządzania środowiskiem i oszczędzania energii, zgodna z prawem gospodarka wodno-ściekowa i odpadowa); personel (zatrudnianie pracowników ze społeczności lokalnej, rozwój kompetencji); zaangażowanie społeczne (płacenie podatków, pomoc społeczna), poszanowanie dziedzictwa kulturowego - wkomponowanie budynku w krajobraz i nawiązanie do lokalnej architektury ; najbliższe otoczenie obiektu – parkingi i serwis dla

rowerów, zieleń, infrastruktura dla osób niepełnosprawnych; miejsce na integrację outdoorową (np. miejsce piknikowe, las)

obiektu tymczasowego (namiot, scena) – wynajmuj zamiast kupować; preferencje dla lokalnego dostawcy; wysoka efektywność energetyczna (światłówki LED), agregatory prądowórcze na biopaliwa.

Energia

Budynek, w którym organizujemy wydarzenie, lub w którym śpią jego uczestnicy, powinien charakteryzować się jak najniższą energochłonnością. Informacje o energochłonności obiektu znajdziemy w jego świadectwie charakterystyki energetycznej. Poszukując miejsca do organizacji eventu, pytajmy gospodarzy o takie świadectwo, ponieważ jest ono dokumentem, w znacznym stopniu ułatwiającym wybór obiektu o najbardziej ekologicznych para-metrach. Przyjmuje się, że obiekt energooszczędny to taki, którego zużycie energii jest mniejsze niż 80 kWh/m²/rok. Ideałem są tak zwane budynki pasywne, w których zużycie energii jest mniejsze niż 20 kWh/m²/rok – takich obiektów jednak nie ma w Polsce dużo.

Warto także zainwestować w energooszczędne oświetlenie. Tradycyjne żarówki są wprawdzie tańsze w momencie zakupu, ale droższe w eksploatacji. Sprawność energooszczędnych świetlówek kompaktowych jest 5-krotnie wyższa niż żarówek tradycyjnych, zaś trwałość 10-krotnie większa.

Źródło ciepła

Rodzaj źródła ciepła ma bezpośredni wpływ na emisję CO₂. Dla kotłów węglowych jest ona znacznie wyższa niż dla kotłów olejowych czy gazowych. Należy także pamiętać iż używanie energii elektrycznej na potrzeby ciepłe wiąże się z wysoką emisją CO₂.

Wynika to z charakteru polskiego systemu elektroenergetycznego, którego podstawowym paliwem jest nadal węgiel. Biorąc pod uwagę ograniczanie emisji gazów cieplarnianych, poza odnawialnymi źródłami energii, najbardziej ekologicznymi źródłami ciepła są źródła gazowe i olejowe.

Bilans energetyczny naszego obiektu możemy poprawić poprzez zainwestowanie w odnawialne źródła energii i poprawę efektywności energetycznej w budynku. Możemy wykorzystać promieniowanie słoneczne poprzez zamontowanie paneli lub instalacji solarnych, a do ogrzewania wykorzystać pompy ciepłe lub biomasę. Ważnym działaniem, które znacząco poprawi bilans energetyczny budynku jest przeprowadzenie termomodernizacji.

Woda

Warto regularnie kontrolować i w razie potrzeby modernizować sieć kanalizacyjną w naszym budynku i naprawiać ciekące krany. Stosunkowo prostym i niezbyt kosztownym zabiegiem, który może przynieść znaczące oszczędności jest zainstalowanie perlatorów na kranach oraz oszczędnych spłuczek w toaletach. Wielu hotelarzy decyduje się na instalację perlatorów, mając świadomość, że część gości może mieć tendencję do marnowania wody, za którą nie płać.

Warto gromadzić deszczówkę, może ona bowiem w wielu przypadkach z powodzeniem zastąpić wodę pitną. Dzięki wykorzystaniu deszczówki można poczynić spore oszczędności, nie wspominając o korzyściach dla środowiska. Wodę deszczową można wykorzystać do podlewania roślin w ogrodzie, prania (po odpowiednim przefiltrowaniu), spłukiwania toalet, czy prac gospodarczych. Aby gromadzić wodę deszczową, warto przewidzieć specjalną instalację do kompleksowego jej zagospodarowania. Jej najważniejszym elementem jest zbiornik magazynujący przefiltrowaną wodę.

Recykling odpadów

Poszukując miejsca do organizacji wydarzenia zapytaj gospodarzy jak postępują z odpadami.

Ergonomia

Pamiętając o środowisku naturalnym na każdym etapie organizacji wydarzenia, nie zapominaj o ludziach, dla których je organizujesz — z pewnością zależy Ci także na ich komforcie. Pamiętaj, że wśród Twoich gości mogą znaleźć się osoby niepełnosprawne ruchowo — obiekt, w którym organizujesz wydarzenie, bezwzględnie musi być dostosowany do ich potrzeb. Powinien być wyposażony w windę, podjazd dla wózków inwalidzkich, a wszystkie drzwi powinny mieć odpowiednią szerokość, tak by osoba ruszająca się na wózku mogła je pokonać. Wprawdzie prawo narzuca na gospodarzy budynków obowiązek dostosowania ich dla osób niepełnosprawnych, ale teoria często rozmija się z rzeczywistością. Część gości być może zechce przyjechać z dziećmi, dlatego ważne, by obiekt w którym będziemy ich gościć posiadał kącik malucha i pokój, w którym można spokojnie nakarmić i przewinąć niemowlę.

Małe jest piękne

Jeśli event, który chcemy zorganizować nie ma charakteru imprezy masowej — jest to np. wyjazdowe szkolenie dla kilku pracowników — wybierzmy usługi drobnych lokalnych przedsiębiorców, ponieważ w ten sposób wspieramy ich działalność. Takie działanie nie tylko napędza rozwój drobnej przedsiębiorczości, ale też sprzyja budowaniu naszego pozytywnego wizerunku wśród społeczności lokalnych. Zamiast więc lokować naszych gości w ogromnym, luksusowym hotelu, lepiej skorzystać z usług małych pensjonatów lub gospodarstw agroturystycznych. Poszukując sali do przeprowadzenia szkolenia zamiast wybierać usługi potężnych centrów konferencyjnych, lepiej postawić np. na małe domy kultury.

Transport

W zależności od skali i rangi wydarzenia, goście mogą przyjechać z różnych stron kraju z zagranicy. Większość z nich nie będzie znała miejsca spotkania. Przygotowanie dla nich mapki dojazdu komunikacją publiczną wraz z rozkładem jazdy komunikacji miejskiej sprawi, że poruszanie się w nieznanym otoczeniu będzie dla nich łatwe i zdążą na czas. Pamiętajmy, że transport to jeden z sektorów, który najbardziej wpływa na zanieczyszczenie powietrza.

Stanie w korkach przez uczestników na dojeździe do miejsca wydarzenia może już na samym początku zepsuć dobry wizerunek Organizatora, jak również spowodować, że impreza się opóźni i po prostu się nie uda. Postaraj się ograniczyć zagrożenia.

Poza zanieczyszczeniami kwestie transportu to także duże koszty, szczególnie przelotów. W czasach wszechobecnego internetu warto przemyśleć, czy zagraniczny ekspert nie może pojawić się na ekranie rzutnika — mając kamerę na miejscu umożliwimy osobie uczestnictwo w telekonferencji.

Zachęcajmy uczestników wydarzenia do skorzystania ze środków transportu zbiorowego lub roweru. Taką zachętą mogą być tańsze przejazdy. Organizując wydarzenie możemy wystąpić z wnioskiem o zwolnienie z opłat za korzystanie ze środków komunikacji miejskiej dla jego uczestników. Starania musimy rozpocząć jednak z dość dużym wyprzedzeniem (przynajmniej 1,5-miesięcznym), procedura wydawania takiego pozwolenia jest bowiem skomplikowana, wniosek rozpatrywany jest przez urzędników miejskich podczas sesji rady miasta. Zachętą mogą być też drobne upominki dla uczestników, którzy pozostawiają samochód w garażu.

Często się zdarza, że uczestnicy organizowanego przez nas wydarzenia pochodzą z jednego miasta, lecz z różnych przyczyn decydujemy się na wyjazd, na przykład organizujemy dla pracowników naszego urzędu szkolenie wyjazdowe. W takim wypadku chcąc spełnić kryteria zielonego wydarzenia, wybierzmy miejsce, do którego można dostać się środkami transportu zbiorowego - koleją lub autobusem.

Warto do uczestników wydarzenia rozesłać (oczywiście e-mailem) rozkłady jazdy pociągów i autokarów oraz środków komunikacji miejskiej. Załączmy też mapkę pokazującą trasę pieszą z dworca na miejsce, w którym

organizujemy wydarzenie. Rowerzystów zachęci z pewnością bezpieczny parking dla rowerów zlokalizowany w pobliżu miejsca wydarzenia.

Energooszczędne pojazdy

Obecny postęp motoryzacyjny oraz bogactwo rozwiązań technologicznych, pozwalających na zmniejszenie energochłonności, oraz stopnia obciążenia dla środowiska przez pojazdy uniemożliwia dokładne omówienie wszystkich parametrów, które powinien spełniać ekologiczny (i ekonomiczny) samochód.

Prawdopodobnie jednak nikt nie będzie kupował samochodu specjalnie w celu przeprowadzenia jakiegokolwiek wydarzenia, aczkolwiek urzędu prowadzą przetargi na zakup pojazdów i wówczas warto kryteria środowiskowe uwzględniać w zamówieniach.

Najważniejsza zatem pozostaje kwestia stanu technicznego samochodu, sposobu jego eksploatacji oraz liczba przejechanych kilometrów. Ważne, aby spełniał aktualnie obowiązujące normy emisji spalin. Normy te są co pewien czas zaostrzane, co wymusza na producentach samochodów pewien postęp w dziedzinie ekologiczności silników.

Energooszczędna jazda

Prowadź samochód z równomierną prędkością. Agresywna jazda może podnieść zużycie benzyny aż o 33 % na autostradzie i do 5 % w mieście. W czasie postoju wyłączaj silnik. Po 10 sekundach stania „na silniku”, auto wytwarza więcej spalin niż przy ponownym jego włączeniu.

Jak zneutralizować emisję CO₂ ?

Żaden środek transportu nie jest zeroemisyjny. Emisje te mogą być mniejsze lub większe, jednak każda podróż nieuchronnie wiąże się z produkcją dwutlenku węgla do atmosfery.

Emisje pochodzące z transportu uczestników i materiałów da się w stosunkowo prosty sposób wyliczyć, jeśli znamy odległości pokonane przez naszych gości oraz środek transportu, jaki wykorzystali, by dotrzeć na miejsce. Odległość (w km) mnoży się przez wskaźniki emisji dwutlenku węgla, które różnią się dla poszczególnych środków transportu. Wskaźniki emisji możemy pozyskać od instytucji lub organizacji pozarządowych zajmujących się liczeniem śladu klimatycznego, natomiast informacje na temat pokonywanych odległości i środków transportu pozyskamy wprost od uczestników wydarzenia. Pytanie o potrzebne nam informacje możemy umieścić w formularzu rejestracyjnym. Wyliczywszy emisje CO₂, możemy podjąć działania na rzecz ich neutralizacji, czyli zoffsetowania. Najpopularniejszym sposobem offsetowania emisji CO₂ jest sadzenie drzew, które wykorzystują dwutlenek węgla w procesie fotosyntezy. Możemy też wspierać projekty, mające na celu zwiększanie efektywności energetycznej oraz wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii.

Uwzględnij

- ✂ możliwości organizacji videokonferencji dla osób z zagranicy
- ✂ możliwości dojazdu na miejsce środkami komunikacji zbiorowej,
- ✂ wynajęcie busa lub autokarów, by zapewnić transport zbiorowy
- ✂ Przygotuj mapkę z lokalizacją miejsca i opisem, jak do niego dojechać
- ✂ Roześlij do uczestników wydarzenia informację o sposobie dojazdu wraz z rozkładem jazdy
- ✂ w razie transportu samochodowego – preferowanie wspólnej jazdy (system carpooling); przeszkol swoich kierowców w zakresie zasad ekójazdy
- ✂ Stwórz zachęty - w ramach rejestracji/biletu wstępu zapewnij nieodpłatne korzystanie ze środków komunikacji publicznej
- ✂ zapewnij eko-rabaty lub upominki dla tych, którzy przyjadą zrównoważonymi środkami transportu

Wideokonferencja — interaktywna komunikacja

multimedialna, realizowana zazwyczaj za pomocą komputerów desktopowych, polegająca na przesyłaniu z dużą prędkością obrazu oraz dźwięku w czasie rzeczywistym pomiędzy odległymi lokalizacjami. Osoby posiadające sprzęt umożliwiający wykorzystywanie wideokonferencji mogą między sobą rozmawiać i jednocześnie widzieć się nawzajem.

Carpooling

— forma podróżowania, która polega na udostępnianiu wolnego miejsca we własnym samo-chodzie lub korzystania z wolnego miejsca w samochodzie innego użytkownika. Może funkcjonować przy dojazdach do pracy, uczelni, miejsc rozrywki oraz w okresie świąt, wakacji. Udział w kosztach przejazdu jest ustalany pomiędzy zainteresowanymi stronami.

CATERING

Wybór dań oraz sposób ich podania świadczy o gospodarzu. Zaprezentujemy się jako organizator dbający o smak, wygląd ale też jakość ekologiczną przygotowanego cateringu. To również okazja do promocji polskich produktów, zwłaszcza tych, które są specyficzne dla danego regionu naszego kraju.

Im produkt bardziej przetworzony tym mniej odpowiedzialny ekologicznie – produkcja zwierzęca powoduje duże ilości emisji gazów cieplarnianych (zwierzęta takie jak krowy wydychają metan, który jest dużo bardziej szkodliwy niż dwutlenek węgla), jak również przygotowanie potraw mięsnych wymaga zużycia dużych ilości energii.

Przy okazji żywności bardzo ważnym terminem jest **foodmiles** (żywnościokilometry) – to odległość, jaką pokonuje nasze jedzenie zanim trafi ‘z pola na talerz’ konsumenta.

Korzyści z redukcji foodmiles jest wiele:

- ✓ ograniczenie transportu, a więc mniej zanieczyszczeń i kosztów,
- ✓ lepsza jakość dzięki świeżości, mniejszej ilości konserwantów
- ✓ bezpieczeństwo - pewniejsza informacja o źródle pochodzenia

W Polsce rynek „zielonego cateringu” jest wciąż niewielki, dlatego Organizator powinien być świadomy czego może oczekiwać i czego może wymagać od firmy, która podjęła się organizacji „zielonego cateringu”.

Uwzględnij:

- ✘ Termin wydarzenia w kontekście dostępności produktów - produkty sezonowe będą tańsze i smaczniejsze, mniej przetworzone, krócej przechowywane będą obciążone mniejszym śladem klimatycznym
- ✘ Specyfikę regionalną - niech produkty lokalne i regionalne staną się wizytówką naszej małej ojczyzny; jeśli robisz wydarzenie na Pomorzu nie proponuj oscypka, a poszukaj czegoś wyjątkowego ‘ekskluzywnego’ dla tego regionu
- ✘ Bezpieczeństwo – żywność certyfikowana ekologicznie, produkt nie będący genetycznie zmodyfikowany (GMO)
- ✘ Różnorodność menu – zapewnij surówki i sałatki jako bardzo wartościowe dodatki
- ✘ Dobre kalorie – ciasta i ciasteczka to nie wszystko, co słodkie - warto wprowadzić świeże owoce
- ✘ Przy wyborze napojów – soki z owoców rosnących w Twoim regionie, ogranicz te z owoców tropikalnych; ciepłe napoje jak kawa i herbata dobrze, by miały certyfikaty sprawiedliwego handlu (Fair-Trade)

- ✂ Zagrożenie wyginięciem - wiele ryb jest na liście zagrożonych wyginięciem i możliwości odtworzenia populacji są zagrożone – to m.in. dorsz i węgorz – unikaj takich gatunków (sprawdź poradnik WWF ‘Jaka ryba na obiad’)
- ✂ Minimalizację opakowań i odpadów – mini opakować na cukier, śmietankę, przyprawy; małych opakowań na napoje (lepiej zastąpić kilkilitrowe opakowanie eleganckim dzbankiem); korzystaj z naczyń wielokrotnego użytku, a gdy nie jest to możliwe (np. imprezy plenerowe) jednorazowe biodegradowalne (talerze z liścia kapusty)
- ✂ Zachęty dla uczestników, szczególnie potrzebne na imprezach plenerowych, gdzie największym problemem jest ilość odpadów opakowaniowych po napojach i jedzeniu – określ kaucję za kubek po napoju – wówczas zostanie on użyty ponownie lub trafi do organizatora cateringu, który będzie mógł przekazać je do recyklingu

Jakie zagrożenia niesie produkcja żywności modyfikowanej genetycznie?

- ograniczona sprawdzalność efektów modyfikacji (mała dokładność wprowadzania genów) oraz wpływu na zdrowie konsumentów modyfikowanych genetycznie produktów rolnych oraz mięsa zwierząt żywionych paszą opartą o genetycznie modyfikowane rośliny
- uzależnienie rolnictwa od dostawców nasion, większość roślin z uprawy GMO nie wydaje płodnych nasion (zabezpieczenie przed nieodpłatnym stosowaniem)
- zagrożenie upraw nie-GMO a szczególnie upraw ekologicznych zapyleniem przez pyłek roślin modyfikowanych genetycznie
- uwolnienie zmutowanych genotypów do środowiska naturalnego poprzez krzyżowanie się gatunków dzikich z uprawnymi gatunkami modyfikowanymi genetycznie

Sprawiedliwy Handel (Fair Trade) to partnerstwo w handlu międzynarodowym, oparte na dialogu, przejrzystości i szacunku. Dzięki Fair Trade producenci w ubogich krajach mają zapewnione godziwe wynagrodzenie, godne i bezpieczne warunki pracy, a także długoletnie umowy handlowe. W Fair Trade wykluczone jest wykorzystywanie pracy dzieci i niewolników, a pracownicy mają szansę na udział w demokratycznym procesie podejmowania decyzji.

Organizator wydarzenia powinien zadbać o zdobycie informacji od uczestników o ich preferencjach żywieniowych, alergiach, itp. i uwzględnić je w zamawianym menu. Dzięki temu nie tylko zapewnimy gościom dobrą atmosferę, ale również zminimalizujemy nadmiar żywności. Sugerujemy również włączenie w jadłospis posiłków bezmięsnych, bo są one bardziej przyjazne dla środowiska. Pozostałe po konferencji produkty możemy oddać nieodpłatnie bankom żywności lub rozdać uczestnikom wydarzenia.

Świadomość społeczeństwa wzrasta, nawet jeśli nie wszyscy sięgają po żywność ekologiczną, to większość osób doceni zielony catering, jeśli zostanie odpowiednio poinformowany o jego jakości.

Decydując się na wciąż nowatorski zielony catering warto komunikować o jego walorach zdrowotnych i ekologicznych, budując wizerunek organizatora eventu i firmy cateringowej oraz pogłębiając świadomość ekologiczną uczestników. Krótką informację na ten temat można umieścić w zaproszeniach, materiałach konferencyjnych, bądź przy samym stoisku cateringowym.

MATERIAŁY INFORMACYJNO-PROMOCYJNE I GADŻETY

Najlepszym sposobem na przekonanie opinii publicznej, że organizujemy zielone wydarzenie jest komunikowanie się w sposób i przy pomocy narzędzi przyjaznych środowisku naturalnemu.

Jako Organizator nie wyobrażamy sobie promocji i reklamy imprezy bez produkcji materiałów. Ulotki i plakaty wymieniamy z automatu jako środki reklamy. Pamiętajmy, że dużo łatwiej jest je wyprodukować niż rozdać i sprawić, żeby zostały przez odbiorców polubione i wykorzystane. Ulotki często trafiają zaraz do kosza, plakaty zostają zaklejone przez inne, najmniej atrakcyjne gadżety trafiają do kosza... założony efekt nie zostanie osiągnięty...

Szukamy innowacji – materiały powinny być funkcjonalne, nowoczesne i dopasowane do potrzeb naszego odbiorcy. Wyprodukowanie go z materiałów pochodzących z recyklingu będzie dodatkowym walorem świadczącym o oryginalności i wspieraniu idei ochrony środowiska.

Papier

To od nas zależy jakiego papieru zechcemy użyć dla naszych druków. Tylko od naszego wyboru zależeć będzie czy będziemy „eko”.

Istnieje szereg rodzajów papieru, które możemy określić wspólnym mianem „przyjazne naturze”. Jest to grupa papierów recyklingowych, w których całość użytego surowca lub jego znaczna część pochodzi z przetworzonej makulatury. Jest to na pewno papier uzyskiwany z nieprzetworzonych odpadów produkcyjnych, najczęściej z drukarni prasowych. Papierem przyjaznym naturze jest też papier produkowany z surowca pozyskanego z roślinnych upraw bioodnawialnych.

Wood Free Paper = papier bezdrzewny = papier celulozowy. Nie oznacza to, jak można by sądzić, że do produkcji tego papieru nie wycina się drzew. Wręcz przeciwnie, jego głównym składnikiem jest celuloza pozyskiwana z tzw. papierówek czyli młodych sosen i świerków w naszym klimacie, a eukaliptusów w klimatach cieplejszych. Nazwa „bezdrzewny” oznacza, że została z masy papierowej usunięta lignina (drzewnik) będąca substancją spajającą strukturę komórek drewna.

Tree Free Paper ≠ Wood Free Paper. Niedawno zaczęło robić karierę nowe określenie: Tree Free Paper. Jest ono w opozycji do Wood Free Paper i znaczy dokładnie to co intuicyjnie chcielibyśmy przypisywać nazwie „papier bezdrzewny”, a niestety nie możemy. Określenie Tree Free Paper to w dosłownym tłumaczeniu papier produkowany bez użycia drzew czyli z włókien konopnych, bawełnianych, z wyciśniętej trzciny cukrowej, z mango lub bananów, słomy, kopry czy nawet z odchodów słońi. Tego typu papiery korzystają z surowca, który szybko rośnie, ma małe wymagania i jego przetwarzanie jest mało energochłonne. Krajami, w których papier drzewoprzyjazny (wood free paper) jest powszechnie używany są Indie, Chiny i Tajlandia.

Biały czy beżowy? Naturalnym kolorem papieru jest beż, a biel uzyskujemy dzięki poddawaniu go pro-cesom bielenia. Tradycyjna metoda chlorowego wybielenia została dzisiaj w znakomitej większości przypadków zastąpiona metodą ECF (ELEMENTAL CHLORINE FREE) czyli przy częściowym wyłączeniu chloru z procesu produkcyjnego jak i metodą TCF (TOTALLY CHLORINE FREE) czyli metodą całkowicie bezchlorową. Oczywiście powinniśmy wybierać papiery TCF.

Papier makulaturowy. Nie ma lepszego sposobu na zmniejszenie szkodliwości dla środowiska produkcji papierniczej jak stosowanie surowców z recyklingu. „Braki” czyli niezadrukowane odpady papiernicze i „makulatura” to surowce już częściowo przetworzone. Masa papierowa będąca ich składnikiem przeszła już uprzednio wszystkie etapy produkcji. Należy tylko makulaturę zmielić i powtórzyć etap formowania arkuszy. To wielka oszczędność energii i mniej szkodliwych chemikaliów!

Papiery z certyfikatem FSC. Innym podejściem do problemu „ekologiczności” papieru jest zrównoważone korzystanie z zasobów drewna. Standardem i certyfikatem nadawanym drewnu uprawianemu jest FSC (Forest Stewardship Council). Należy nadmienić, że w zakres standardu FSC wchodzi nie tylko jakościowa, ilościowa i gatunkowa ochrona drzew, ale też ochrona całości ekosystemu leśnego wraz z innymi roślinami i przede wszystkim zamieszkującymi las zwierzętami. Zasady FSC uwzględniają też interesy społeczności lokalnych, których życie powiązane jest z obszarami leśnymi i gospodarką drzewną. Jednym słowem stosując papiery oznaczone symbolem FSC możemy zakładać, że surowiec do produkcji papieru pozyskiwany był w sposób jak najmniej ingerujący w środowisko.

Uszlachetnianie druków i obróbka introligatorska. Większość metod uszlachetniania druków, czyli lakierowanie UV, foliowanie, laminowanie, metalizowanie, złocenia itp. jest dodatkowym obciążeniem dla środowiska. Niejednokrotnie bardzo dużym. Projektując druki powinniśmy to brać pod uwagę i raczej szukać innych środków artystycznego wyrazu.

Reklama zewnętrzna

Kieruje się podobnymi zasadami jak te przywołane przy drukach reklamowych. Należy zadać sobie zawsze pytanie po co mamy to robić i czy rzeczywiście jest konieczne ustawianie billboardów, banerów czy rozwieszanie plakatów. Nasza przestrzeń publiczna cierpi z powodu natłoku reklam. Polska nie stosuje urzędowych ograniczeń, tak jak chociażby Niemcy.

Na zachodzie Europy o wiele bardziej restrykcyjnie podchodzi się do zaśmiecania przestrzeni publicznej tablicami reklamowymi. Obecnie stosuje się trzy technologie druku wielkopowierzchniowego: solwent, druk UV i druk lateksowy.

Najbardziej rozpowszechniony druk solwentowy to bardzo szkodliwa dla środowiska technologia, używająca tuszy o dużej zawartości cykloheksanolu i rozpuszczalników organicznych. W procesie druku solwentowego, zdrowie pracowników obsługujących plotery jest narażone na działanie wydzielających się szkodliwych oparów o dużym stężeniu solwentu. Najczęściej są one usuwane z pomieszczenia drukarni bezpośrednio do atmosfery, bez filtrowania zanieczyszczonego powietrza. Próbą zmniejszenia szkodliwości dla środowiska drukowania metodą solwentową jest druk ekosolwentowy będący jego ewolucją. Jest to nowa, ulepszona technologia solwentowa, w której udało się zredukować dużą część niekorzystnych dla zdrowia ludzi i dla środowiska czynników. Średnioszkodliwy dla środowiska jest druk UV, a najnowsza technologia druku wielkoformatowego - druk lateksowy możemy określić mianem „przyjaznego naturze”.

Gadżety

Większość gadżetów reklamowych, tych nieekologicznych, jak też tych ekologicznych jest produkowana w Państwach dalekowschodnich. Nagminnym jest tam podrabianie produktów uznanych marek, dlatego, niestety nie możemy mieć pewności, czy również oznakowania ekologiczne nie są fałszowane.

Przeważnie nie wiemy w jakich warunkach były produkowane gadżety, nie wiemy na ile ich produkcja była szkodliwa dla środowiska. Dodatkowo transport na długich dystansach produktów, które równie dobrze można wykonać u nas na miejscu to zbędne obciążenie dla środowiska. Dlatego w pierwszym rzędzie poszukujemy rozwiązań w oparciu o rodzimych wytwórców lub korzystamy z ekologicznych produktów oferowanych nam przez znane i uznane firmy, które za rzetelność certyfikatów biorą odpowiedzialność.

Ołówki

Bardzo wdzięczny gadżet ...i bardzo nie-praktyczny, mało kto pisze ołówkiem. Ale tak naprawdę kwestie pragmatyczne nie mają tu znaczenia, wszyscy kochają drewniane ołówki! Obowiązkowo sprawdzamy czy drewno jest certyfikowane „FSC”. Jeżeli do tego jest jeszcze „Fair Trade” to pełnia szczęścia. Do tej grupy możemy zaliczyć też rodzimej produkcji ołówki „w gałązkach”. Drugą grupę stanowią ołówki z makulatury, czyli zamiast drewna

użyty jest ciasno zwinięty papier makulaturowy. Trzecia grupa to ołówki z mas recyklingowych, produkowane pod markami znanych producentów wyrobów papierniczych. Takie ołówki są zazwyczaj wykonane tylko w kilkudziesięciu procentach z surowców recyklingowych, ale ich zaletą jest większa wiarygodność deklarowanych parametrów i dobra cena wynikająca z masowej produkcji.

Długopisy

Każdy ich używa i potrzebuje. W zasadzie ich jedyną wadą jest stosunkowo niewielka powierzchnia jaką można na nich zadrukować. Istnieje wiele różnych sposobów podejścia do problemu „ekologiczności” długopisów. Produkuje się je z drewna, z makulatury, z plastycznych mas recyklingowych lub też z plastików biodegradowalnych, z recyklingowanych butelek PET, z kartonu, z kukurydzy itd.

Kubki

Obowiązkowo z uszkiem, na codzienną kawę i herbatę. Większość to kubki importowane z Azji, ale też istnieje ciekawa oferta doskonałych kubków rodzimej, polskiej produkcji. Oczywiście przy wyborze kubka, który ma być „zielony” musimy brać pod uwagę drogę, którą on przebywa od miejsca wytworzenia do naszych rąk. Kubek jest o wiele cięższy od ołówka czy długopisu i ślad klimatyczny jaki zostawia powinien być jednym z ważniejszych kryteriów oceny.

Torby

Potrzebne, aby zmieścić w nich inne gadżety. Mogą być papierowe, płócienne, lub z tworzyw sztucznych. Papierowe torby choć wyglądają naturalnie przeważnie nie są „zielone” w naszym znaczeniu tego słowa. Jak wcześniej wspominałem, papier makulaturowy ma zmniejszoną wytrzymałość na zrywanie. Wprawdzie robi się też torby z makulatury, ale raczej nie po to by przenosić w nich ciężkie rzeczy. Drugą kwestią przemawiającą za rezygnacją z toreb papierowych jest postulat zapewnienia możliwości wielokrotnego używania torby. Torby papierowe to najczęściej typowe produkty jednorazowego użytku.

Torby z materiałów naturalnych, takich jak bawełna, juta, len są niezwykle miłe i funkcjonalne. Przeważnie posiadają jasną barwę naturalnego włókna (takie są najbardziej eko) i dają się łatwo zadrukowywać ekologicznymi farbami wodnymi.

Istnieje również duży wybór toreb z polipropylenu czyli PP. Produkuje się z niego torby wielokrotnego użytku reklamowane jako ekologiczne. Oczywiście ich ekologizm nie wynika z technologii produkcji, bo PP wytwarza się z ropy naftowej w skomplikowanych procesach chemicznych, a z faktu, że są wielorazowe i łatwo dają się powtórnie przetworzyć. Na pewno bardziej ekologiczne są torby z PP pochodzącego z recyklingu. Takie torby też są dostępne. Modne ostatnio stają się torby z przetworzonych butelek PET, mają je w swojej ofercie nawet renomowane firmy odzieżowe.

Odzież. Najczęściej są to koszulki bawełniane.

Rzecz bardzo wdzięczna, szczególnie gdy jest wykonana z organicznej bawełny i jest Fair Trade. Należy też pamiętać, że obdarowany koszulką przeważnie ma się w co ubierać i będzie ją nosił jedynie wtedy gdy się mu spodoba. Dyskretne logo firmy jest o wiele bezpieczniejsze niż duży slogan reklamowy napisany na piersi.

Gadżety „eko - high tech”

Czyli gadżety bazujące na różnych nowinkach technicznych, najczęściej w kwestii energii. Wymienić tu należy różne rozwiązania kalkulatorów i zegarów elektronicznych zasilanych ogniwami foto-galwanicznymi, czy ogniwami na wodę lub sok pomarańczowy, radioodbiorników, odtwarzaczy mp3 i ładowarek do laptopów i telefonów „na korbkę” lub ogniwa fotogalwaniczne. To latarki na dynamo „ściskane” w dłoni lub urządzenia zakładane na rękę lub przypinane do paska, a zasilane „balansem”. Lista jest długa. Niestety większość z tych

urządzeń jest bardzo niskiej jakości, ich żywotność jest przewidywana na krótki okres czasu, a wykonywane są tradycyjnymi metodami przemysłowymi, bez uwzględnienia specjalnych zasad poszanowania dla przyrody czy fair trade.

Multimedia

Czyli w praktyce informacja i reklama w internecie. W tym przypadku nie mamy prawie żadnego wpływu na ekologiczność infrastruktury sieci internetowych, a obszar naszych decyzji ogranicza się do treści przesyłanych informacji. Reklama w Internecie aby mogła być uznana za „przyjazną naturze” powinna ukazywać jej prawdziwy obraz, bez przekłamań i niedopowiedzeń. Etyczny powinien być nie tylko sam przekaz, ale też konsekwencje jakie będzie on powodował powinny być naturze przyjazne.

Uwzględnij:

- ✂ zastąpienie wersją elektroniczną materiałów – e-ulotki, prezentacje na pendrive’ach
- ✂ druk dwustronny
- ✂ papier i druk przyjazny środowisku
- ✂ gadżety z recyklingu, biodegradowalne
- ✂ identyfikatory nadające się do powtórnego wykorzystania
- ✂ recykling, np. bannerów – nieaktualne bannery można wykorzystać do produkcji toreb; plakaty jako kartki do flipchartów na szkoleniu

EKO-BIURO

Najlepszym sposobem na przekonanie opinii publicznej do organizacji zielonego wydarzenia jest kierowanie się zasadami zrównoważonego rozwoju wewnątrz organizacji oraz komunikowanie się w sposób i przy pomocy narzędzi przyjaznych środowisku naturalnemu.

Zużycie papieru wzrasta co roku o ok. 20%, a technologia oparta na sieci komputerowej sprawia, że drukuje się więcej dokumentów. Z drugiej strony powszechny dostęp do mediów elektronicznych umożliwia nam przekazywanie większości informacji e-mailem, na nośnikach pamięci lub zamieszczenie on-line.

Uwzględnij:

- Zamianę informacji na piśmie na e-mail
- Druk dwustronny
- Druk roboczy na papierze już zadrukowanym z jednej strony
- Stopkę ekologiczną w e-mailu
- Stałe informowanie o polityce i strategii Ekobiuro, aż włączą się w nią wszyscy pracownicy, dostawcy i goście
- Zachęcanie pracowników do działań prośrodowiskowych poprzez udział w konkursie Ekobiuro organizowanym przez Fundację Aeris Futuro (www.eko-biuro.org.pl)
- Regularną aktualizację list adresowych, szczególnie przy wysyłce dużych ilości listów pocztą tradycyjną
- Wymieniając sprzęt:

- Kupowanie raczej laptopy (zużywają około 10 % energii mniej) niż komputery stacjonarne typu desktop
  - Używanie raczej drukarek atramentowych niż laserowych (oszczędność energii)
  - Kupuj drukarki z możliwości jednoczesnego drukowania na obu stronach (duplex)
  - Kupowanie urządzeń wielofunkcyjnych (mniejsze zużycie energii, oszczędność miejsca)
- Ponowne użycie różnych pudełek i pojemników

OFFSET

Dutlenek węgla wyemitowany do atmosfery w związku z organizacją i przebiegiem konferencji lub innych wydarzeń może zostać w 100 % zneutralizowany dzięki posadzeniu drzew, bądź inwestycjom w odnawialne źródła energii (OZE) lub poprzez poprawę efektywności energetycznej.

Projekt neutralizacji (ang. 'offset') śladu klimatycznego (ang. 'carbon footprint'), czyli emisji CO₂ powstałych w wyniku organizacji wydarzenia, przyczyni się do łagodzenia zmian klimatu oraz pozwoli organizatorom wydarzenia i Fundacji Aeris Futuro na promocję idei wśród przedsiębiorców i wskaże dobre praktyki działań w tym zakresie. Wpłynie pozytywnie także na odbiór organizatorów przez uczestników danej imprezy.

Ostatni IV raport Międzyrządowej Grupy Do Spraw Zmian Klimatu (IPCC) stwierdza z najwyższym prawdopodobieństwem, że to właśnie człowiek jest głównym sprawcą postępującego ocieplenia klimatu Ziemi, co może prowadzić do nieodwracalnych zmian w środowisku naturalnym oraz niebezpiecznych konsekwencji dla przyszłych pokoleń.

Sir Nicholas Stern w swoim raporcie przygotowanym na zlecenie rządu Wielkiej Brytanii ostrzega, że nasze działania mogą spowodować pojawienie się poważnych zaburzeń w funkcjonowaniu światowej gospodarki i ludzkich społeczeństw, a których rozmiary będą podobne do tych, jakie były związane z Wielkim Kryzysem z lat 20. XX wieku lub z wojnami światowymi. Szczególnym zagrożeniem dla biznesu może być zwiększone ryzyko działalności w wyniku ograniczenia dostępności surowców (np. wody), wyższe koszty energii oraz ubezpieczeń, a także pojawienie się podatków ekologicznych.

Dlatego niezbędne jest przestawienie się na gospodarkę niskowęglową, czyli podjęcie działań na rzecz ograniczania emisji gazów cieplarnianych, a w przypadku nieuniknionych emisji — neutralizacji (ang. 'offset') emisji poprzez projekty akumulujące wydzielone gazy, np. poprzez sadzenie drzew.

Efekt zeroemisyjności wydarzenia można uzyskać ograniczając emisje CO₂ do zera poprzez działania na rzecz oszczędności energii i surowców, a nieuniknione emisje zneutralizować za pomocą zwiększania zasobów leśnych. Zwiększanie obszarów pokrytych przez lasy poprzez zalesianie (ang. 'afforestation') i ponowne zalesianie (ang. 'reafforestation') prowadzi do zwiększenia wychwytywania i magazynowania CO₂, tym samym zmniejszając jego zawartość w atmosferze. Drzewa absorbują CO₂ w czasie fotosyntezy i akumulują go w swojej biomacie.

Połączenie emisji z absorpcją jest korzystne dla środowiska naturalnego.

Kroki niezbędne do podjęcia w celu offsetowania emisji:

- ✓ Identyfikacja źródeł, czyli elementy wydarzenia
- ✓ Kalkulacja emisji przez ekspertów wg dostępnych wskaźników
- ✓ Akcja – neutralizacja – sadzenie drzew, wymiana żarówek na energooszczędne świetlówki, zainstalowanie OZE
- ✓ Komunikacja – działania informacyjno-promocyjne

Decyzja o podjęciu działań offsetowych nierozłącznie wiąże się z odpowiedzią na pytanie - jakie moja Organizacja osiągnie korzyści? Ile i co zyskam na tym, że zainwestuję swoje środki w projekt rewitalizacji jakiegoś terenu, bądź pomoc jakiejś szkole?

KORZYŚCI EKONOMICZNE

- ✓ Poprawienie wskaźników działalności operacyjnej - OPI (ang. operational performance indicators)
- ✓ Zmniejszenie materiałochłonności i energochłonności działalności i łańcucha dostaw, co wpływa na wynik ekonomiczny:
- ✓ Zakup certyfikatu świadczącego o działaniach ograniczających emisje GHG
- ✓ Reputacja, wzrost wartości marki i wartości akcji
- ✓ Dochody z handlu, uprawnienia do emisji GHG (rynek uprawnień)

KORZYŚCI SPOŁECZNE

- ✓ Motywacja pracowników - nie zostajemy obojętni wobec globalnych wyzwań
- ✓ Przyciąganie i utrzymanie zaangażowanych talentów
- ✓ Wzmocnienie wizji i wzrost wartości i reputacji
- ✓ Możliwość obiektywnej komunikacji i raportowania oraz ustalanie realnych celów

KORZYŚCI ŚRODOWISKOWE

- ✓ Ograniczenie emisji CO₂
- ✓ Redukcja zużycia materiałów i energii, a więc zasobów naturalnych i produkcji odpadów
- ✓ Realizacja strategii zrównoważonego rozwoju na poziomie organizacji, lokalnym, regionalnym, krajowym i globalnym

LISTA KONTROLNA

Poniżej przedstawiamy listę pytań, na które należy odpowiedzieć podczas przygotowywania Zielonego Wydarzenia. Lista jest elementem procedury kontrolnej i niezbędna podczas audytu certyfikującego Wydarzenie jako Zielone. Oczywiście chcąc wydarzenie nazywać Zielonym Wydarzeniem, wypada zebrać jak najwięcej odpowiedzi twierdzących. Wierzymy, że jedyną rzeczą, która może państwa ograniczać będą możliwości, a nie chęci czy brak informacji.

ZARZĄDZANIE

- ✓ Koordynator wdrażania Zielonego Standardu Wydarzenia
- ✓ Polityka i strategia dla Wydarzenia
- ✓ Wydarzenie będzie organizowane w regionie, z którego pochodzi większość uczestników
- ✓ Region i miejscowość dba o ochronę środowiska, realizuje strategię i zrównoważonego rozwoju (certyfikaty i nagrody ekologiczne)
- ✓ Gospodarze lokalu zainteresowani są kwestiami zrównoważonego rozwoju
- ✓ Budynek ma certyfikaty ekologiczne (konieczny wgląd)
- ✓ Możliwość tele- i videokonferencji
- ✓ Uczestnicy zakwaterowani w miejscu wydarzenia, lub w bliskiej odległości, którą można pokonać pieszo
- ✓ Pojemniki do segregacji - dobrze oznakowane i łatwo dostępne
- ✓ Odpady przekazane do recyklingu

Energia

- ✓ Budynek ma certyfikat energetyczny (konieczny wgląd)
- ✓ Sprzęt audio-video na wyposażeniu lokalu
- ✓ Sprzęt energooszczędny (IT z certyfikatami EnergyStar, TCO, inne)
- ✓ Oświetlenie sztuczne, ogrzewanie i klimatyzacja ograniczone do minimum
- ✓ Miejsce wydarzenia oświetlone światłem naturalnym
- ✓ Nieużywane sprzęty wyłączone
- ✓ Wyłączone funkcje 'stand-by'
- ✓ Nieużywane pomieszczenia nieoświetlone
- ✓ Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

Woda

- ✓ Niecieknące krany
- ✓ Modernizacja sieci kanalizacyjnej
- ✓ Perlatory (napowietrzacze)
- ✓ Termostaty i regulatory ciśnienia (na jaką temp. są nastawione)
- ✓ Rodzaj baterii (dwa osobne kurki, na przycisk - okresowe wyłączanie, z mieszaczem wody
- ✓ - jeden kurek, na fotokomórkę)
- ✓ Regulacja temperatury wody na kranie
- ✓ Słuczki z oszczędnym spłukiwaniem (np. 2 tryby spłukiwania)
- ✓ Zamknięty obieg wody między umywalką, a toaletą
- ✓ Własna oczyszczalnia ścieków
- ✓ Wykorzystanie wody deszczowej
- ✓ Lokal łatwo dostępny dla osób niepełnosprawnych
- ✓ Lokal przystosowany dla rodziców z dziećmi

Catering (prosimy o załączenie menu w celu dokonania oceny)

- ✓ Formularz z pytaniem o zwyczaje żywieniowe uczestników rozestany przed wydarzeniem
- ✓ Dania wegetariańskie w menu
- ✓ W menu dominują warzywa i owoce
- ✓ Posiłki przygotowane z lokalnych i sezonowych produktów
- ✓ Jeśli w menu są dania rybne, ryby pochodzą ze zrównoważonych hodowli
- ✓ Świeże, sezonowe owoce zamiast słodczy
- ✓ Żywność organiczna (ekologiczna)
- ✓ Kawa i herbata z certyfikatem Sprawiedliwego Handlu (Fair Trade)
- ✓ Napoje (typu sok, woda) w dużych opakowaniach
- ✓ Woda mineralna
- ✓ Woda z lokalnych źródeł
- ✓ Nieopakowane pojedynczo produkty (np. śmietanki do kawy, cukier)
- ✓ Naczynia wielorazowego użytku
- ✓ Naczynia jednorazowego użytku, ale biodegradowalne (np. talerze z otrąb pszennych, które można zjeść)

- ✓ Segregowanie odpadów (szkło, plastik, papier) w kuchni
- ✓ Pojemniki do segregacji - dobrze oznakowane i łatwo dostępne dla uczestników
- ✓ Żywność pozostała po wydarzeniu przekazane lokalnym organizacjom charytatywnym (np. Bankom Żywności)
- ✓ Żywność pozostała po wydarzeniu kompostowane

Komunikacja i promocja

- ✓ Internet i e-mail najważniejszymi narzędziami promocyjnymi
- ✓ Zaproszenia do gości/uczestników wysłane w formie elektronicznej, a nie papierowej
- ✓ Elektroniczna rejestracja uczestników lub formularz rejestracyjny maksymalnie skrócony
- ✓ Zamiast drukować kolejny plakat można go wyświetlić jako pierwszy slajd prezentacji
- ✓ Harmonogram wydarzenia opublikowany w internecie, nie drukowany
- ✓ Materiały konferencyjne (np. wystąpienia prelegentów) zachowane w formie elektronicznej i dystrybuowane po wydarzeniu drogą e-mailową.
- ✓ Ankiety ewaluacyjne przesłane uczestnikom po wydarzeniu drogą e-mailową
- ✓ Ankiety ewaluacyjne przekazane gospodarzom lokalu
- ✓ Elektroniczny zdalny system do głosowania
- ✓ Wynajem sprzętu i materiałów zamiast ich kupowania
- ✓ Tablice i ścieralne markery zamiast flipchartów
- ✓ Druk ulotek i innych materiałów promocyjnych ograniczony do minimum
- ✓ Materiały posiadają certyfikaty ekologiczne
- ✓ Gadżety z materiałów biodegradowalnych
- ✓ Materiały konferencyjne drukowane dwustronnie
- ✓ Papier pochodzący z odzysku
- ✓ Materiały wystawiennicze wielokrotnego użytku i łatwe w transporcie
- ✓ Ulotki zaprojektowane w takim formacie, który nie pociąga za sobą nadmiernego zużycia papieru
- ✓ Wielokrotnego użycia materiały promocyjne nadają się do ponownego użycia - treść jest uniwersalna (np. standy, roll-upy)
- ✓ Notatniki dla uczestników sporządzone z zadrukowanych z jednej strony kartek

- ✓ Uniwersalne zawieszki na identyfikatory, wielokrotnego użytku
- ✓ Użycie materiałów nieprzyjaznych środowisku (np. plastikowych teczek) ograniczone do minimum
- ✓ Ulotki wręczone wyłącznie na życzenie
- ✓ Biodegradowalne długopisy, ołówki etc.
- ✓ Zbędne przedmioty, pozostałe po wydarzeniu przekazane potrzebującym
- ✓ Pojemniki do segregacji odpadów (papier, metal, szkło, plastik, odpady organiczne) - dobrze oznakowane i łatwo dostępne
- ✓ Tabliczki informacyjne o działaniach proekologicznych w różnych miejscach
- ✓ Informacja o Zielonym Standardzie w ramach komunikatu o Wydarzeniu
- ✓ Sesja poświęcona zrównoważonemu rozwojowi w programie

EKOBIURO

- ✓ Polityka środowiskowa
- ✓ Wyłączanie komputer, drukarkę i inne urządzenia elektryczne i elektroniczne na noc, a szczególnie na weekendy
- ✓ Wyjmowanie ładowarki od telefonów komórkowych z gniazdek elektrycznych, kiedy nie są używane.
- ✓ Korzystanie z laptopa, nie komputera stacjonarnego.
- ✓ Zamykanie aplikacji, z których nie korzystasz.
- ✓ Zmniejszanie jasność ekranu.
- ✓ Wyłączanie zbędne programy, które uruchamiają się z systemem.
- ✓ Przeprowadzanie regularne defragmentacji twardego dysku.
- ✓ Po skorzystaniu z płyty, wyjmowanie z napędu.
- ✓ Zanim wydrukujesz dokument lub e-mail zastanów się, czy naprawdę jest ci potrzebny
- ✓ Popraw dokument przed drukowaniem - zmniejszając marginesy, akapity bądź czcionkę ograniczysz ilość zużytego papieru oraz ciężar dokumentów.
- ✓ Drukowanie i kserowanie obustronnie, ustawione jako domyślne.
- ✓ Do dokumentów roboczych wykorzystywanie papieru zadrukowanego z jednej strony, użytych wcześniej kopert.
- ✓ Notatnik z papieru zadrukowanego z jednej strony.
- ✓ Tele- i videokonferencje.
- ✓ Korzystanie jak najwięcej z naturalnego oświetlenia
- ✓ Wyłączanie światła, gdy ostatni opuszczasz pomieszczenie lub gdy nie są potrzebne.
- ✓ Zainstalowane energooszczędne żarówki.
- ✓ Regularne czyszczenie oświetlenia
- ✓ Ubieranie się odpowiednio do pory roku i temperatury na zewnątrz ograniczając tym samym konieczność używania urządzeń zmiany temperatury.
- ✓ Unikanie sytuacji, w których klimatyzacja (lato) lub ogrzewanie (zima) są włączone, a jednocześnie w pomieszczeniu są uchylone okna
- ✓ Nie zastawianie grzejników meblami i nie zasłanianie ich zasłonami z grubego materiału
- ✓ Wyłączana klimatyzacja (lato) i przykręcany grzejnik na niższą temperaturę (zima) na noc / na weekend i uruchamiane, kiedy znowu pracownik będzie w pracy
- ✓ Regularne czyszczenie filtrów w klimatyzacji
- ✓ Słuczki z dwoma trybami spuszczenia, które obniżają zużywaną ilość wody.
- ✓ Niekapiące krany.

- ✓ Wielokrotnego użycia kubki, sztućce.
- ✓ Stosowanie detergentów przyjaznych środowisku.
- ✓ Wprowadź w swoim biurze segregację odpadów - Zapewnij pojemniki oraz odbiór odpadów przez firmy specjalizujące się w tej dziedzinie
- ✓ Szkolenia dla pracowników z zakresu ochrony środowiska,
- ✓ Wyjazdy integracyjne połączone z działaniem na rzecz środowiska naturalnego oraz społeczności lokalnych

OFFSET

- ✓ Zbieranie danych do wyliczeń śladu klimatycznego – zużycie nośników energii, wody, odległości i środki transportu organizatorów i uczestników, ilość i rodzaj posiłków, produkcja odpadów
- ✓ Formularz zgłoszeniowy z opcją zbierania danych o środkach transportu i miejsca początkowego
- ✓ Wybór wiarygodnego partnera do realizacji projektu offsetowego
- ✓ Współpraca z lokalną społecznością poprzez jej aktywne zaangażowanie w projekt
- ✓ Zaangażowanie pracowników i/lub uczestników wydarzenia w działanie offsetowe